

2. Søndag i Fasten 12. marts 2017

Salmer

495 Midt i livet er vi stedt

410 Som tørstige hjort monne skringe

44 Urolige hjerte

158 Kvindelil, din tro er stor

192,7 Du, som har dig selv mig givet

557 Her vil ties, her vil bies

Prædiketekst: Matthæusevangeliet 15,21-28

Jesus gik bort derfra og drog til områderne ved Tyrus og Sidon. Og se, en kana'anæisk kvinde kom fra den samme egn og råbte: »Forbarm dig over mig, Herre, Davids søn! Min datter plages slemt af en dæmon.« Men han svarede hende ikke et ord. Og hans disciple kom hen og bad ham: »Send hende væk! Hun råber efter os.« Han svarede: »Jeg er ikke sendt til andre end til de fortabte får af Israels hus.« Men hun kom og kastede sig ned for ham og bad: »Herre, hjælp mig!« Han sagde: »Det er ikke rigtigt at tage børnenes brød og give det til de små hunde.« Men hun svarede: »Jo, Herre, for de små hunde æder da af de smuler, som falder fra deres herres bord.« Da sagde Jesus til hende: »Kvinde, din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil.« Og i samme øjeblik blev hendes datter rask.

For et par år siden stod jeg ved Sortedamssøen i København og ventede på at mødes med en af mine venner. Vi skulle på café. Jeg stod og kiggede lidt på søen og svanerne, og pludselig gik det op for mig, at jeg i nogle år havde tænkt forkert om livet. Jeg havde levet i barndommens og teenagetidens opfattelse af, at livet, det er noget, som kommer. Det er noget, jeg ser frem til og venter på.

Måske kender du tanken. Når først vi bliver færdig med uddannelsen, så skal vi have et godt og spændende job og for alvor bruge vores evner. Når vi får hus og have, så skal vi for alvor leve og slå rødder. Eller når vi når pensionsalderen, så bliver det afslappende, og så skal friheden bruges.

Der ved Sortedamssøen gik det op for mig, at livet er lige her. Livet er ikke engang. Det er ikke en voldsom original erkendelse. Men der er noget sandt over det. Livet er lige nu og her. Vi skal ikke leve i en drøm om fremtiden. Det er heller ikke fortiden, vi skal leve i. Vi skal leve der, hvor vi er. Der, hvor vi er stillede.

Om vi er 10 år, 37 år eller i 80'erne, så er vi sådan set samme sted. Vi er lige her. Vi er stillede midt i livet. Eller, som vi sang det i Luthers salme til indledning på gudstjenesten: Midt i livet er vi stedd.

Det er i passiv form. Vi stiller os ikke midt i livet, men vi *er* stillet, stedd, midt i det. Fra det sted møder vi livet i alle dets former. Derfra møder vi det forår, som nu kommer i mod os stille og roligt. Derfra møder vi de gode nyheder om familie og venner, som trives og har det godt. Derfra møder vi igen og igen påsken, som stille nærmer sig.

Derfra møder vi også de mørke tider, hvor døden stjæler vores kære fra os. Derfra møder vi også fristelser fra Djævelen og frygten for, at vi ikke slår til i vores liv, i vores arbejde og i vores relationer. Derfra hører vi vores urolige hjerte banke, og vi undrer os over, hvorfor det endnu ikke er faldet til ro.

Vi kan få lyst til at flygte. Til fortiden eller fremtiden. Til et andet sted eller en anden situation. Flugttankerne kan være mange. Men vi er fastlåste. Vi er stillede her. Lige her midt i livet i alle dets facetter og farver og toner.

Så hvad gør vi så, når vi rammes af de mørke toner? Når mørke, tristhed og meningsløshed overvælder os? Grundlæggende kan vi gøre to ting. Vi kan råbe. Og vi kan vente.

Læsningen fra Det Gamle Testamente, uddraget af Salme 42 i Salmernes Bog, siger det meget godt:

”Som hjorten skriger ved det udtørrede vandløb, sådan skriger min sjæl efter dig, Gud. Min sjæl tørster efter Gud, den levende Gud. Hvornår kan jeg komme og se Guds ansigt? Tårer er blevet mit brød dag og nat, når de dagen lang spørger mig: Hvor er din Gud? Jeg husker det og udøser min fortvivlelse: Jeg gik i festskaren, jeg vandrede til Guds hus under jubelråb og takkesange i valfartsskaren. Hvorfor er du fortvivlet, min sjæl? Hvorfor skælver du i mig? Vent på Gud! For jeg skal takke ham på ny, min frelser og min Gud.”

Vi kan råbe. Vi kan skribe. Vi kan tørste højlydt efter, at Gud griber ind og redder os. Det er helt naturligt og normalt at gøre det, når vi, midt i livet, føler os stillet i for dybt vand, i for stor smerte og i for meningsløse omstændigheder. Så er det med at bruge stemmen og højlydt nævne for Gud, hvad der fylder vores urolige hjerte. Gud, hjælp!

I dagens evangelietekst er den kanaanæiske kvinde godt i gang med at råbe. Endda et desperat råb: Forbarm dig over mig, Herre, Davids søn! Min datter plages slemt af en dæmon.

I sig selv er det et bemærkelsesværdigt råb. Kvinden kaldes nemlig kanaanæer, og vi er da også uden for det jødiske land. Vi er nær Tyrus og Sidon, vi er nordvest for Galilæa i det fønikiske område. Vi er med andre ord i hedningeland. Kvinden var egentlig ikke kanaanæer. En mere korrekt betegnelse ville være syrisk-fønikisk. Kanaanæerne var de folkeslag, som boede i Israel inden jøderne indvandrede fra Egypten. De var hedninger, og kvinden kaldes altså kanaanæer for at tydeliggøre, at hun virkelig ikke er en del af det jødiske folk, nærmere en af dets modstandere. Alligevel kommer hun med en meget jødisk bekendelse af Jesus. Hun kalder ham Herre, Davids søn. Jøderne ventede netop på, at en Davids Søn, en større end David, skulle komme og gøre Israel stort igen. Måske har hun allerede anråbt alle de syrisk-fønikiske guder, og nu henvender hun sig så i desperation til nabofolkets åndelige helt. Hun er desperat.

Vi har alle vores Jesus-billeder, og et af de ret udbredte og sande Jesus-billeder er, at han altid tager imod dem, som kommer til ham, hvis de virkelig ønsker hans hjælp, og ikke bare prøver at fange ham i drilske spørgsmål. Denne kvinde virker meget desperat og kalder endda Jesus for Davids Søn. Hende må Jesus da tage imod.

Men beretningen om den kanaanæiske kvinde tilføjer nye nuancer til vores Jesus-billede. Kvinden råber. Og så kommer den sætning, som går lige ind i hjertet: Men han svarede hende ikke et ord.

Noget af det værste og mest ydmygende for os er, når vi spørger mennesker om noget, og vi så kun møder tavshed. Vi ved, de har hørt vores spørgsmål, vores bemærkning eller vores råb. Men de svarer ikke. Vi kigger på dem. Vores ord hænger i luften. Vi venter. Måske tænker de sig bare godt om, måske er de af den sindige slags, som lige skal overveje tingene grundigt, inden de svarer. Men

som sekunderne går, går det op for os, at de ikke har tænkt sig at svare. Ligesom ord kan trænge direkte ind i sjælen og gøre ondt, så kan tavshed det også.

Og vi begynder at overveje grunden til tavsheden. Er han mon træt af mig? Har jeg mon sagt noget dumt? Er der noget galt med mig? Eller, hvorfor skal han altid være så dum og snobbet?

Jesus er tavs. Guds søn giver ikke et svar. Den kanaanæiske kvinde stod midt i livet. Hun var blevet ramt og fastlåst. Hendes datter var ikke bare plaget, men slemt plaget af en dæmon. En mor vil gøre alt for at hjælpe sit barn. Hun har måske sat sit sidste håb til nabofolkets åndelige helt. Og hvad møder hun? Tavshed. Intet svar. Hendes råb hænger i luften og falder til sidst til jorden.

Hvad så nu? Skal hun gå hjem? Skal hun forsøge igen og virkelig afsløre, hvor desperat hun er?

Jeg er på en sær måde glad for denne beretning. Den sætter ord på en erfaring, som vi alt for godt kender til. At Gud virker tavs. Vi råber. Vi venter. Vi synes virkelig selv, at vi er desperate. At Gud da må kunne forstå, at vi virkelig har brug for hjælp. Vi er ikke kun i en lidt ubehagelig situation, hvor vi har brug for guddommelig glans til at forsøde vores liv.

Vi er ikke bare plagede. Vi er måske slemt plagede. Måske af frygt for fortabelsen. Måske af tyngende skyld over, at vi ikke slog til. Måske af en foruroligende fornemmelse af, at der er noget helt galt med vores retning i livet. Vi er stillet midt i livet, vi kan ikke flytte os. Vi råber. Vi venter.

C.S. Lewis har sagt i sin ”Sorgens dagbog”:

”Man ved aldrig, hvor meget man virkelig tror på noget, før dets sandhed eller falskhed bliver en sag om liv og død for en. Det er let at sige, at man tror et reb er stærkt og forsvarligt, så længe man blot skal bruge det til at binde om en kasse. Men hvad om man skulle klynge sig til det reb over en afgrund? Kun en virkelig risiko prøver troens virkelighed.”

Troen går fra at være en intellektuel livsanskuelse eller et hyggeligt lag oven på alt det andet til at blive helt virkelig og reel. Hvem råber vi til, når vi her midt i livet, mens vi mindst ventede det, rammes af tvivl, af sorg, af meningsløshed, af skyld? Den, som vi dybest set håber på. Ham, som vi dybest set tror kan redde os. Den Gud, som holder i den anden ende af rebet.

Vi sang med Luther: Hvem kan vi gå til om hjælp, så vi finder nåde? Hvem kan os af denne nød ud i frihed lede? Hvor skal vi da flygte hen, få et sted at blive? Til dig, o Krist, alene!

Det er jo fint nok, Luther. Det er netop det, kvinden gør. Det er netop det, vi selv gør. Men hvad så når vi møder tavsheden? Når Gud ikke svarer os?

Ja, så er der faktisk ikke andet at gøre end at vente. Vi kan råbe. Vi kan vente. Så må vi overlade resten til Gud. Måske griber han ind en dag og frier os ud af det, som plagede os. Det gør han ofte, og det er opmuntrende, når det sker. Måske gør han ikke. Der vil være fysiske sygdomme, sårbarheder i vores sjæl, og sorger, som vi må leve med resten af livet. Hvorfor? Ja, der er ikke noget svar.

Vi får heller ikke noget svar på, hvorfor Jesus var tavs overfor den kanaanæiske kvinde. Vi kender slutningen på historien. Vi ved både at hun, efter en imponerende ordudveksling med Jesus, endte med at få sit ønske opfyldt. Hendes datter blev befriet for dæmonerne, og Jesus priste hendes store og tålmodige tro. Vi ved også, at ordet om Jesus og gudsriget senere efter Jesu død og opstandelse blev spredt til alle lande og folkeslag. Selv det syrisk-fønikiske. Selv det midtjyske.

Vi kan gætte kvalificeret. Måske forsøgte Jesus på pædagogisk vis at hive et godt svar ud af hende ved at udfordre hende og ikke give hende, hvad hun ønskede med det samme. Han kunne se, at hun havde potentialet til en stor tros-bekendelse og ønskede, at hans disciple skulle høre den. Måske var det bare ikke meningen, at Guds rige for alvor skulle spredes uden for Israels grænser inden Jesu død og opstandelse. Måske blev Jesus så overrasket over hendes vedholdende tro, at han faktisk ombestemte sig.

Vi kan gætte kvalificeret. Men vi ved det ikke. Vi kan ikke kigge Guds søn eller Gud Fader selv i kortene og se årsagerne til det, han vælger at gøre og ikke gøre. Heller ikke i vores liv.

Vi kan ellers prøve at tænke grundigt over Guds tilsyneladende tavshed. Tænke at Gud opdrager os. Trøste os med, at det hele bliver godt en gang. Finde hjælp i, at Jesus lider med os. Finde mening i, at i en verden befolket med syndige og ufuldkomne mennesker, der vil der uundgåeligt være smerte, død og sorg. Og det er gode og sande svar. Men det helt grundlæggende svar, svaret på den tavshed,

som vi kan have til fælles med den kanaanæiske kvinde, det må vi vente på. Vi må spørge Gud selv, når vi en dag skal møde ham ansigt til ansigt.

Det betyder dog ikke, at Gud er ligeglad. Det betyder ikke, at han ikke er os nær. Midt i det mørkeste mørke, der ser Gud os, selvom vi ikke føler det. Der hører han os, selvom der ikke kommer et hørbart svar. Der elsker han os, selvom vi ikke mærker det.

Vi råber og vi venter. Dybest set er det det, som tro handler om. Nogle gange tror vi på grund af livets omstændigheder. Vi tror fordi Gud griber ind, og fordi vi mærker glæde i livet. Andre gange tror vi på trods. Vi ser på livet og der er måske pt. ikke så meget, der tyder på, at Gud elsker os. Men vi vælger at tro alligevel. Vi vælger at råbe til Gud. Vi vælger at vente på, at han griber ind. Vi vælger at stole på, at Gud har mere ret end os, at han har mere styr på det hele, end vi har.

Senere i Salme 42 er der nogle forunderlige ord. ”Jeg siger til Gud, min klippe: Hvorfor har du glemt mig?”

Den Gud, vi råber og venter på, tror på, det er vores klippe. Han er grunden under vores eksistens. Han har reddet os, han har igangsat troens liv i os i dåben, og han vil fuldføre den. Føre os gennem de gode tider og hårde tider. Føre os gennem de tider, hvor vi føler, at vi går i blinde, eller at vi krampagtigt holder fast i et reb ud over en afgrund. Tætte på at give op.

Vi får ikke svar på alt i livet, og det er ikke altid, Gud føles nær. Men det er Bibelens og kirkens trøstende vidnesbyrd og solide erfaring, at Gud vil bære os igennem livet, at han dybest set er trofast, elsker sine børn utroligt højt, og at hans veje er svære at forstå, men netop derfor guddommelige og ikke menneskelige.

Så vi kan råbe, vente og tro udholdende. Og vi kan sige til vores eget hjerte:

Urolige hjerte!

Hvad fejler dig dog?

Hvi gør du dig smerte,

du ej har behov?

Er han ej min Fader, som råder for alt?
Er ej mine tanker og hovedhår talt,
og har ej den bedste til ven mig udvalgt?

Midt i livet, lige her, om vi er stillede i glade tider eller mørke tider, er der altid dette at takke for:
At Gud er vores far, at han kender både vores tanker og hovedhår og at han har udvalgt sin søn,
Jesus Kristus, til os, som vores frelser, vores klippe. Vores ven.